

ECB ve Yunanistan seçimleri, euro-dolar paritesini 2015 yılı sonu tahmin seviyelerine, daha yılın başında getirdi. ABD Hazine Bakanı Lew'ün 'güçlü dolar'dan rahatsız olmadıklarını belirtmesi, eurodaki değer kaybını hızlandırabilir. Türk ihracatçısının yaşamaya başladığı parite şokunu hafifletmek adına, TCMB reeskont kredilerinin miktarını artırıyor.

- 1981'de, ABD'nin 40. Başkanı olarak seçildiğinde, Başkan Reagan'ın, Cumhuriyetçi başkan olarak, Demokrat Başkan Carter'dan devraldığı hayli sıkıntılı bir makro ekonomik tablo ve diplomasi kargaşası vardı. Humeyni'nin dini lider olarak, İran'daki rejimi değiştirmesi sonrası, Rehine Krizi ve buna yönelik operasyon fiyaskoyla sonuçlanmış ve ABD ekonomisinin makro ekonomik sorunları ciddi boyuttaydı. **Buna rağmen, Dolar Endeksi 120.90 puan düzeyindeydi. ABD halkı Reagan'dan da pek umutlu değildi. Ancak, ekim ayındaki suikast sonrası, Kongre Reagan'ın arkasında kenetlendi ve Reagan 'arz yanlısı' ekonomi politikaları ile ABD'yi şaha kaldırdı.**
- **Bu dönemde, güçlenen ABD doları sayesinde, Dolar Endeksi 164.72 puana kadar yükseldi** ve ABD Doları'nın aşırı güçlenmesi ile paraları ciddi değer kaybı yaşayan Federal Almanya, Japonya, Fransa, İngiltere, ABD ile 22 Eylül 1985'de New York The Plaza Oteli'nde bir araya geldiler ve ABD Doları'nın değerini normalleştirecek ve paritelerdeki dalgalanmaları azaltacak bir anlaşmaya (Plaza Accord veya Plaza Agreement) imza attılar. **Bu anlaşma sonrası, ABD Doları devalüe oldu; yani değer kaybı yaşadı ve bunun doğal sonucu olarak dolar yüzde 51 değer kaybederken, Dolar Endeksi de 164.72 puandan, 85.42 puana geriledi. Dolar Endeksi bu dip nokta sonrası, 1987 ortasından 1989 ortasına kadar 105.10 puana kadar tekrar yükseldi.**
- Berlin Duvarı'nın yıkılması ile, 105.10 puandan, bu defa 80.78 puana kadar düzeltme yapan Dolar Endeksi, 1996 yılına kadar, önce 98.12 puanla tepe (Sovyetler Birliği'nin dağılması ve Soğuk Savaş'ın bitimi), 1992 sonbaharı 78.43 puanla dip, ardından 1994 başında 97.72 ile tekrar tepe ve 1995 ortasında 80.43 ile yine dip yana Dolar Endeksi, **Clinton'ın ABD ekonomisine yaşattığı büyük sıçramanın etkisi ile, arada gözlenen düzeltmelere rağmen, 121.29 puana kadar yükselişini sürdürdü.** Başkan Bush'un göreve başlaması ile, ABD önce 11 Eylül'ü yaşadı ve orada sınırlı bir düzeltme yaşadı. **Ardından Afganistan ve Irak operasyonları ile ABD büyük bir askeri operasyon ve savaşa girince, 2005 yılı başına kadar Dolar Endeksi'nin 80.39 puana kadar gerilediğini gözlemledik.**
- En son 2006 yılı başında 92.63 puanı görmüş olan Dolar Endeksi'nin, son 1 yıl içerisinde 78.91 puandan, içinde bulunduğumuz ocak ayın içinde önce 90 puanı kırıp, ay ortasında bu defa 92 puanı kırıp, yeni haftaya 95 puanı kırmayı

deneyerek girmesi, uluslararası finans kurumlarının beklemedikleri bir tırmanış oldu. **Ekim, kasım, hatta aralık ayı analizlerinde, uluslararası finans kurumlarının raporları, euro-dolar paritesi için 1,10-1,07 aralığını 2015 yılı sonu için işaret ederken, ciddi ağırlığı olan uluslararası finans kurumları paritede 1,15 doların kırılmasını zor bir ihtimal olarak görmekteydi. Dolar Endeks yeni haftaya 95.30 puandan başlamışken, 94.80 puana çekilip, tekrar 95 puanın üstüne kendini atmaya çalışırken, euro-dolar paritesi 1,11 doların altını dahi test etti.** Görünen o ki, Dolar Endeksi, son 10 yılın en yüksek değerini test ederken, 2015 yıl sonu için öngörülen parite bant aralığı daha yıl başında görülebilir.

- Dolar Endeksi'ni bu seviyeye taşıyan ve euro-dolar paritesine 1,11 doların altını dahi test ettiren tek gelişme Avrupa Merkez Bankası'nın (ECB) 1.1 trilyon euroluk tahvil alım programı ile yürüteceği bilanço büyütme ve parasal genişleme kararı değil hiç kuşkusuz. **Yunanistan'da, AB Troykası ve IMF'in 5 yıl aralıksız süren kemer sıkma önlemlerine 'yeter' diyen Yunan seçmeni, Syriza Partisi'ni neredeyse Yunan Parlamentosu'na çoğunluğa yakın bir milletvekili ile taşıdı. Syriza'nın eksik kalan 2-3 milletvekilini, diğer küçük partilerden karşılaması mümkün olabilecek.** AB Liderleri, daha önceki seçimlerde, AB aleyhtarı ve kemer sıkma tedbirlerine karşı çıkan partilerin oy oranlarını arttırmaları nedeniyle, koalisyonu önlemiş ve seçimleri tekrarlatmıştı.
- **Şimdi, uluslararası medya şunu konuşuyor; Syriza'nın 40 yaşındaki Lideri Tsipras, Brezilya ekonomisini toparlayan Lula de Silva mı olmayı mı; yoksa Venezüella'nın eski lideri Hugo Chavez olmayı mı tercih edecek?** Yale Üniversitesi siyaset bilimi profesörlerinden Stathis Kalyvas'a göre en iyi durum senaryosu, Tsipras'ın birkaç teşvik ile birlikte yeni bir isim altında yeni bir kurtarma anlaşması imzalaması ve partisini bunu onaylamaya ikna etmesi olabilir. Bu durumun gerçekleşmesi halinde Kalyvas, Tsipras'ın "kendisini sosyal demokrat olarak yeniden keşfedeceği", Yunan devletinde reforma gideceği ve Yunan politikasını önümüzdeki 10-15 yılda yöneteceği olasılığına düşük de olsa bir şans veriyor.
- Kalyvas, Tsipras'ın iyi anlaşan bir koalisyon bir araya getirmeyi başarma ihtimalinin yüksek olduğunu ve gelişen ekonomik görünümünden fayda sağlayabileceklerini söyledi. Tsipras'ın uzlaşma yoluna gitmesi halinde partisinin bölünebileceğini söyleyen Kalyvas, bu durumun diğer kanun yapıcılardan destek alma ihtiyacı doğuracağını belirtti. Kalyvas en kötü senaryonun Tsipras'ın ulusal gurur çağrılarını ile birlikte uzlaşma yapılmamasına karar kılması olacağını söyledi. **Kalyvas, "bu durumda Tsipras, eurodan çıkışın ardından ekonomik bir felaketi kontrol altına almaya çalışacaktır" dedi.**
- **Ancak, bu tercih, 'Euro Bölgesi' Projesi için bir felaketin başlangıcını oluşturabilir. Çünkü, bu proje "No Way Out", yani 'çıkış yok' diye bilinen bir**

proje. Eğer, bir ülke çıkarsa veya çıkartılırsa, tüm Euro Bölgesi ülkeleri, böyle bir seçenek olduğunu keşfedecektir. Bu durumda, Euro Bölgesi'nden ayrılmaların hızlanması, bu projeyi olması gerekenden daha erken hayata geçirdiği yönünde eleştirilen alan Almanya için ciddi bir saygınlık kaybı anlamına gelecektir. Bu nedenle, Tsipras'ı ikna etmek ve Euro Bölgesi'nden hiç bir ülkenin ayrılmamasını sağlamak adına, şimdi, Almanya'nın perde arkasında liderlik ettiği AB Troykası ve IMF ile, Yunanistan arasında yeni pazarlık süreci son derece çetin ve gergin geçecek.

- Gelelim, Avrupa Merkez Bankası'nın 22 Ocak Perşembe günkü parasal genişleme kararına olan tepkilere; Almanya ve destekçisi Avusturya elbette ki eleştirdiler. Avusturya'yı temsilen ECB yönetim kurulu üyesi olan Nowotny; " ben biraz daha beklemeyi tercih ederdim, riskler azımsanmayacak kadar önemli" dedi. Alman Weidmann; "Parasal genişleme riskler taşıyor ve İtalya ile Fransa'nın reform motivasyonunu azaltıyor. Deflasyon riski az, enerji fiyatlarındaki düşüş canlandırma programı gibi işliyor" dedi. **Almanya ve Almanya'nın etkisindeki AB Komisyonu ve Brüksel, ECB'nin parasal genişleme kararının, başı hala dertte olan Euro Bölgesi ülkelerini reformlara yeterince asılmamak adına, gevşeteceğinden endişe duyuyorlar.**
- ECB yönetim kurulu üyesi Visco ise, "Parasal genişleme meşru bir para politikası aracıdır ve fiyat istikrarını amaçlıyor" derken, ECB'nin Fransız yönetim kurulu üyesi Coeure de, "piyasa tepkisi parasal genişlemenin güvenilir olduğunu gösteriyor" yorumunu tercih etti. **Fransa Cumhurbaşkanı Hollande, ECB'nin hamlesinin reformların gerekliliğini ortadan kaldırmadığına işaret ederken,** İngiltere Merkez Bankası (BoE) Başkanı Carney ise, ECB'nin dünkü hamlesinin kesinlikle gerekli olduğunu ve enflasyonu hedeflenen seviyeler getirmenin Euro Bölgesi için çok önemli olduğunu belirtti.
- IMF Başkanı Lagarde, parasal genişleme programının Euro Bölgesi ekonomilerini destekleyecek bir adım olsa da, yapısal reformların da gerekli olduğuna vurgu yaptı. **Çin Merkez Bankası (PBoC) Başkanı Pan, ECB'nin yaptığı hamlenin yuanın dolar karşısında daha fazla değer kaybetmesine neden olacağını ifade ederken,** Japon Merkez Bankası (BoJ) Başkanı Kuroda da, ECB'nin hamlesinin BoJ'un işini zorlaştırmayacak bir hamle olduğunu vurguladı. Buna karşılık, Almanya Maliye Bakanı Schaeuble, ECB işini çok iyi yapsa da, parasal genişleme programının bazı kesimlerde reformların çok acil olmadığı algısı yaratabileceği endişesini ve eleştirisini dile getirdi.
- Bu arada, Alman Hükümeti Anayasa Mahkemesi'ne ECB'nin parasal genişleme programını şikayet etti ve ECB'nin sorumluluklarının dışında çıktığını iddia etti ve parasal genişleme programının devlet finansmanı olduğu görüşünü yineledi. Alman Hükümeti, Anayasa Mahkemesi'nden parasal genişleme kararını Avrupa Adalet Divanı'na götürmesini istiyor. Uzmanlar, OMT'de yaşanan sürece benzer

yaklaşık bir buçuk senelik bir süreç yaşanabileceğini belirtiyorlar. Kimi merkez bankalarının, petrol fiyatlarındaki gerilemeye bağlı olarak, para politikasını yeniden gözden geçirmekten söz ettikleri bir ortamda, **ABD Hazine Bakanı Lew ise, güçlü doların ABD için iyi olduğunu, düşük enerji fiyatlarının ABD ekonomisi için artı olduğunu, ABD'nin sağlam bir ekonomiye sahip olduğunu ve bundan sonra da öyle olacağını söyledi. Lew'ün bu açıklamaları, ABD'nin eurodaki değer kaybına müdahale edeceği beklentisini de sıfırlamış durumda, ki parite bu kadar hızlı bir şekilde 1,11 doların altına bile gördü.**

- ECB Başkanı Draghi'nin açıkladığı programa göre, ECB Eylül 2016 sonuna kadar, her ay 60 milyar euroluk (69 milyar dolar) varlık alacağını duyurdu. Şimdilik, toplam paketin büyüklüğü 1.1 trilyon euro olarak öngörülüyor. ECB, 1.1 trilyon euro büyüklüğündeki bir varlık alım programının parçası olarak, ülke tahvilleri alacağı taahhüdünde bulundu. Aylık alımlara ek olarak, ECB ayrıca bankalara sağladığı uzun vadeli kredilerin maliyetini de düşürdü. **St. Louis'te Stifel, Nicolaus & Co. para yöneticilerinden Chad Morganlander, "Bu, ECB'nin bilançosunu genişletmek için atacağı adımlara ilişkin beklentilerin üzerinde bir paket oldu ve bu nedenle, risk piyasalarına bir adrenalin gönderdi" dedi.**
- Hindistan ve Kanada merkez bankalarının faiz indirimleri sonrasında, geçtiğimiz hafta Danimarka Merkez Bankası da, kendi para birimini euro karşısında koruyacak araçları bulundurmaması yönündeki söylentileri sona erdirmek için, politika faizini rekor düşük seviyeye indirdi. **Danimarka MB Başkanı Lars Rohde, depozito oranını 15 baz puan düşürerek yüzde -0.35'e çekerek, bir haftadan kısa bir süre içindeki ikinci faiz indirimini gerçekleştirmiş oldu.** Danimarka Merkez bankası, hafta başı, 19 Ocak Pazartesi günü de, 15 baz puanlık faiz indirimini gerçekleştirmişti. İkinci indirim kararı, 22 Ocak günü, ECB'nin 1.1 trilyon euroluk paketi açıkladığı gün, ama paketten önce geldi.
- **Kopenhag'da bulunan Svenska Handelsbanken baş ekonomisti Jes Asmussen "Danimarka Merkez Bankası da AMB toplantısı öncesi müdahale ediyor. Faiz indiriminin ardından kron üzerindeki baskının sürüp sürmeyeceğini göreceğiz" dedi.** İsviçre'nin 15 Ocak'ta müdahale kurunu sona erdirmesinin ardından, Danimarkalılar kronun euro karşısında 2,5 yılın en yüksek seviyeye çıkması ile sıranın kendilerine geldiğini düşünmeye başlamışlardı. Handelsbanken'in tahminlerine göre, Danimarka Merkez Bankası, kendi parasını zayıflatmak için, 15-20 Ocak arasında toplam 50 milyar kron (7.7 milyar dolar) piyasaya sürdü.
- Çin Merkez Bankası (PBoC) ise, bir yıldan bu yana ilk kez ters repo kullanarak piyasaya likidite enjekte etti. Çin'in para otoritesi, finansal sisteme likidite sağlamak, dönemsel fon sıkıntısı ve çıkışların görüldüğü işaretleri ile birlikte kredileri desteklemek için bir yıldan bu yana ilk kez açık-piyasa işlemlerini

kullandı. Çin Merkez Bankası (PBoC), 22 Ocak Perşembe günü yaptığı açıklamada 50 milyar yuanlık (8.05 milyar dolar) likidite enjekte etmek amacıyla ters repo kullandı. Merkez bankası ayrıca Çarşamba günü yaptığı açıklama ile Ekim ayında bankalara verilen 269.5 milyar dolar yuan miktarındaki 3 aylık kredilerin vadesini uzattı ve Yeni Ay Yılı tatili öncesinde arzı sakinleştirmek amacıyla bir 50 milyar yuan daha eklemek için orta-vadeli kredilendirme imkanı kullandı.

- 50 milyar yuan tutarında 6 aylık hazine mevduatları ihalesi de bugün ayrıca likidite sağladı. Hong Kong'daki Australia & New Zealand Banking Group Ltd. Çin ekonomisi yöneticisi Liu Li-Gang, "Kredilerin vadesini uzatmak için yapılan ikiz hareketler ve repo kullanımı, ilk çeyrekte zorunlu karşılık oranlarında indirim gibi geniş tabanlı bir genişlemenin olmayacağı sinyali verebilir. **PBoC'un duruşu, diğer önemli ekonomilerdekine göre daha az güvercin" dedi. Çin Başbakanı Li Keqiang Davos'ta küresel liderlere yaptığı konuşmada, Çin'in sert bir inişten kaçınacağını ve uzun vadede orta-hızlı bir büyümeyi garantileyeceğini söyledi.** Veriler, Çin ekonomisinin 1990'dan bu yana en yavaş genişlemeyi kaydettiğini gösteriyor. **Bununla birlikte, ünlü ABD'li iktisatçı Prof. Stiglitz, Adana'daki konuşmasında, Çin'in büyüme trendini nicelikten, niteliğe doğru dönüştürdüğünü ve büyümesinin kalitesini arttırmaya çalıştığını ifade etti.**
- Li Dünya Ekonomik Forumu'nda yaptığı açıklamalarda, ekonominin 2015'te aşağı yönlü büyük baskılar göreceğini ancak Çin'in sistematik finansal riskleri olmayacağını ve "uygun" bir genişleme hızı temin etmek için büyümenin kalitesini geliştirme arayışına gireceğini belirtti. Li'nin değerlendirmeleri, Çin'in 2014'te yüzde 7.4'lük bir büyüme kaydederek 24 yılın en düşük genişlemesini göstermesinden bir gün sonra geldi. Çin bu yüzyılda ilk kez hedefi yakalayamadı.
- Aynı zamanda, 10 trilyon dolarlık ekonomi, gelirlerin yurtiçi hasıladaki sarsıntıyı aşan şekilde artış göstermesi ile birlikte yeniden dengelenme sinyalleri veriyor. Gelirlerdeki artış, tüketici harcamaları ve hizmet sektörüne destek sağlıyor. **Li, "Çin'in kentsel ve bölgesel kalkınma için oldukça fazla imkanı bulunuyor ve yurtiçi talep büyük bir potansiyele sahip. Çin'in koşulları, gelişme göstermeye devam edecek ve Çin, büyümesinin 10-20 yıllık sürede orta hızlı bir tempoyu sürdürmesi halinde dünyaya daha fazla fırsat getirecek" ifadelerini kullandı.**
- TCMB, 2015 yılının ilk 3 ayında, yıllıklandırılmış manşet enflasyonun seyrine bağlı olarak, asli görevi olan 'fiyat istikrarı'nı ihmal etmediğinin altını çizerek yürümek istiyor. Bu duruşa karşı çıkan taraf ise, manşet enflasyonun zaten çok hızlı gerileyeceğini; bu nedenle, faiz indiriminde geç kalınmasının, Türk ekonomisinin büyüme ve istihdam hedefleri açısından, özel sektör yatırımları açısından ve

ihracat açısından önemli bir fırsat döneminin kaçırılmasına sebep olacağını ifade ediyorlar.

- **Şahsi fikrim, TCMB dünkü toplantıda 0,25 puan indirim kararı alabilirdi, ama, Hindistan Merkez Bankası'nın 'tutucu' Başkanı Rajan'ın sürpriz indirim kararı, indirimi 0,50 puana çekmiş olabilir.** 2014 yılı ocak ayında yüzde 1.98, şubatta 0.43 ve mart ayında 1.13 düzeyinde gerçekleşmiş olan aylık enflasyon oranları yarıda kalır ise, mart ayı sonunda yıllık enflasyon 6,3'e inmiş olacak. O halde, eğer 17 Mart dahil, TCMB 1 puan faiz indirir ise, politika faizi yüzde 6,75 olacak; 1,5 indirir ise yüzde 6,25. Bu durumda, 17 Mart dahil, kendimizi 1,5 puan faiz indirimine hazırlayalım.
- Bununla birlikte, başta Cumhurbaşkanımız Erdoğan ve Başbakanımız Davutoğlu olmak üzere, Siyasi Erk TCMB'nin 0,50 puanlık faiz indirimi kesinlikle yeterli görmedi ve en az 1-1,5 puanlık bir faiz indirimi beklediklerini hissettirdiler. Bu durumda, TCMB Üst Yönetimi, yukarıdaki paragrafta belirttiğim ölçüde, Türkiye'nin yıllıklandırılmış manşet enflasyonunda hızlı bir gerileme, fiyat istikrarı açısından hızlı bir iyileşme gözlemler ise, anlaşılan o ki, **Siyasi Erk, yaz ortası, TCMB'nin politika faizi yüzde 6'nın altına, hatta yüzde 5'e çekmesini bekliyor.** Özel sektör yatırım harcamalarına ciddi bir hareketlilik kazandırmak adına ve büyümenin 2015 yılında en az yüzde 4'ü yakalaması adına, Siyasi Erkin TCMB ile 'fikirsel tartışması' aynı yoğunlukla devam edecek gibi gözüküyor.
- **Bu arada, Hindistan Merkez Bankası'nın geçen haftaki sürpriz faiz indirimi sonrasında, Kanada Merkez Bankası da, petrol fiyatlarındaki şokun enflasyonu aşağı çekeceğini ve ihracat, iş dünyası ve tüketici harcamalarını da etkileyeceği gerekçeleri ile politika faizini indirdiğini açıkladı. Kanada Merkez Bankası'nın bu kararı beklenmiyordu. Yani, Hindistan gibi sürpriz oldu.** Kanada'nın faiz indirim kararı, politika faizinin araç kiralamadan mortgage oranlarına, her alanda referans faiz olarak alındığından hayli önemli. Kanada Merkez Bankası, politika faizini Eylül 2010'dan bu yana yüzde 1 oranında tutuyordu. En son faiz indirimi ise, Nisan 2009'dan gerçekleşmişti.
-
- Siyaset ve iş dünyası, Kanada'nın en önemli ihracat maddesi ham petrol fiyatlarının 107 dolardan 50 doların altına gerilemesinin etkisi ile baş etmeye çalışıyor. Kanada MB'nin açıklamasında "Petrol fiyatlarının şoku, hem enflasyonda aşağı yönlü risklere, hem de mali istikrara risk oluşturuyor. Faiz indirimi bu risklere karşı alınan bir önlem ve ekonominin tam üretime dönmesini sağlamak için atılan bir adım" ifadelerinin yer almasını göz ardı etmemek lazım. Ülkeler, hızla büyüme ve deflasyon riskine yoğunlaşıyor. **Herkes, enflasyon riskinin hızla azaldığını düşünmekte. TCMB de, bu durumda, faiz indirimi konusunda daha proaktif davranmaya yönelebilir.**

- TCMB üst yönetimi ve **Para Politikası Kurulu (PPK) üyeleri der ki; "fiyat istikrarı riski; yani, enflasyon riskiyle mücadele bizim için önceliğini koruyor. Büyüme ve istihdama katkı sağlayabilecek para politikası değişikliğini, enflasyon riskinin azalma derecesine göre ancak gerçekleştirebiliriz"**. TCMB'nin bu görüşünü kimi iktisatçılar ve piyasa profesyonellerinin desteklediği görülüyor. **Siyaset Erki, kimi ekonomistler ve piyasa profesyonelleri ise, 2015 ve 2016 için, öncelikli endişenin 'küresel vasat büyüme' ve 'deflasyon' endişeleri olduğunu, dünyanın önde gelen pek çok ekonomisi için, küresel petrol ve emtia fiyatları ışığında, anlamlı bir 'enflasyon riski'nden bahsetmenin mümkün olmadığını ifade etmekte**ler ve bu nedenle, Türk Ekonomi Yönetimi'nin 2015 ve 2016 için, Türk ekonomisinin büyüme performansını yüzde 3,5 ile 4 arasında tutacak ve istihdamı koruyacak bir politika değişikliğine bir an önce gidilmesi gerektiğini ifade etmekte. Yani, ortada Türk ekonomisinin öncelikle ve risk algısına yönelik bir farklılık gözleniyor.
- Bizim gibi 50'yi devirenler için iktisat, genç nesil için ekonomi alanının en kritik noktalarından birisi, ülke ekonomisi bir sıkıntı veya kriz yaşıyor ise, bu sıkıntı veya krizi atlattırmak için uygulanması gereken programın, reçetenin, ilacın gecikmeden uygulanmasıdır. Hastalık, yani ekonomik kriz ilerledikçe, derinleştikçe, sürecin başlangıcında uygulanması halinde sonuç verebilecek ilaç veya tedavi, önlem paketi, çok gecikerek uygulamaya kalktığınızda, beklenen sonucu veremeyebilir. Bu nedenle, ekonomik darboğaz veya kriz başladığı anda, çok seri ve çok etkili davranmak gerekir.
- Hastalık başladığında, süreç acil bir antibiyotik tedavisi gerektirirken, aspirin ile tedavi etmeye kalktığınızda, nasıl ki ateş kısmen düştüğünden, tedavinin sonuç verdiğini sanıp, ardından hastayı "hastanelik" hale düşürürüz; aynı şekilde, ekonomik kriz başladığında, "palyatif", geçici pansuman tedbirler ile krizi geçiştirmeye kalktığımızda, bu tablo daha ağır bir ekonomik daralma, daha ağır işsizlik ve sonrasında alınan tedbirler ile, daha ağır bir yoksulluk bedeli ödenerek, Allah göstermesin, kolun veya bacağın kangren olması nedeniyle kesilmek zorunda kalınması gibi, ciddi bir bedel ödenerek ancak tedavi edilebilir.
-
- Bu nedenle, ekonomik kriz başladığında, hükümetin, ekonomi yönetiminin tüm kurumlarının, hızla sürece dahil olarak, müdahale ederek, 'etkili' tedbirler alması gerekir. Ekonomik krizin boyutları ne kadar büyükse, alınacak tedbirin boyutlarını da o derece büyük tutmak gerekir. **Ekonomi çevrelerine ve piyasalara 'şok tedavisi' uygulamak adına, para ve maliye politikası alanında alınan bu tür geniş kapsamlı ve sert tedbirlere iktisat literatüründe 'bazuka etkisi' (bazooka approach) diyoruz. Avrupa Merkez Bankası'nın 22 Ocak Perşembe günü 1,1 trilyon euroluk tahvil alım programı kararı, paketin büyüklüğü itibariyle 'bazuka etkisi'ne örnektir.**

- 2008 yılı sonbaharında, ABD kökenli uluslararası finans kurumu Lehman Brothers'ın iflası ilan edildiğinde, ABD Yönetimi, küresel finans krizinin dalga dalga, adeta ağır bir deprem sonrası kıyıları vuracak 'tsunami' gibi, Amerikan ekonomisini ve sonrasında dünya ekonomisini nasıl vuracağını biliyordu. Çünkü, ABD, 1929 Büyük Buhranı'nda, kriz patlak verdiğinde, ekonomik tedbirlerin geç kalmasının bedelini, ağır bir işsizlik, yoksulluk ve sefaletle ödemişti; ilk etkileri 15 yıl, ikincil etkileri 30 yıl süren bir sefalet.
- Bu nedenle, ABD Merkez Bankası (FED), ekim 2008'den aralık 2013'e kadar devam eden bir parasal genişleme gerçekleştirdiği ve 3 aşamada piyasaya 3,5 trilyon doların üzerinde para bastı. Obama Yönetimi, aynı dönemde, ciddi kamu alt ve üst yapı yatırımı harcamaları yapıp, özel sektörün harcamalarındaki daralmadan kaynaklanan negatif etkiyi, kamu harcamaları ile telafi etmeye çalıştı, kamuya geçişi personel aldı. Buna karşılık, Avrupa Birliği liderleri birbirine girdi ve Almanya, küresel finans krizinden etkilenen ülkelere kan kusturdu. Önce İngiltere isyan etti; ardından ciddi bedel ödeyen Akdeniz ülkeleri. Yunanistan'da en çok oyu alan partiye hükümet kurdurtmadılar; demokrasinin beşiği Avrupa'da.
- Avrupa Merkez Bankası Başkanı (ECB) Draghi, Lahey Adalet Divanı'nın ECB'nin tahvil alım programının AB yasalarına uyumlu olduğuna dair kararı sonrasında, 1,1 trilyon euroluk tahvil programını açıkladı. Ama, hala Almanya 'bazuka etkisi' konumundaki kararı eleştiriyor; yanlış olduğunu ifade ediyor ve söz konusu paketin Euro Bölgesi'ni durgunluktan kurtarmasına yönelik umutları adeta köreltmeye çalışıyor. **Bu durumda, Almanlar ya 'kafayı peynir ekmekle yemiş durumdadır'; ya da dünya ticaretinde ABD'nin arkasına düşüp, 3. sıraya gerileyen Almanya, euro-dolar paritesini resmen 1,10 dolara kadar düşürüp, öncelikle kendisine, ardından da Euro Bölgesi'ne küresel ihracat alanında ciddi bir rekabet avantajı oluşturmaya çalışıyor.**
- TCMB üst yönetimimiz de, geçen haftaki Hindistan ve bitirdiğimiz haftaki Kanada ve Danimarka merkez bankalarının faiz indirimleri ve ECB'nin 1,1 trilyon euroluk paketi sonrası, şubat ayı toplantısını beklemeden, özellikle Türk ihracatçısının rekabetçiliğine destek anlamında tedbirleri yoğunlaştırmalı. Ben, faiz kararı dışı tedbirlerden söz ediyorum. **Nitekim, ihracatçılara kullanılan reeskont kredisi hacminin artırılması kararı çok önemli. Ve, TCMB'nin 'bana artık euro getirmeyin' kararı da önemli. Anlaşılan o ki, TCMB'nin proaktif kararları gelmeye devam edecek.**
- Bu arada, İsviçre Merkez Bankası'nın, Euro-İsviçre Frangı kurunun 1,20 frankta tutulmasını sağlayan 'müdahale kuru' uygulamasını kaldırmasının dedikodusu da yürüyor. **Bir dedikoduya göre Almanya yaptırdı, bir dedikoduya göre ECB'den 1,1 trilyon euroluk paketin tüyosunu aldı ve Lahey Adalet Divanı kararına da görünce, gereğini yaptı. Sözün özü, merkez bankalarının işi daha da zorlayacak.**